

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREB

12-2008

Broj: I Kž 542/08-11

U IME REPUBLIKE HRVATSKE PRESUDA

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Dražena Tripala, kao predsjednika vijeća, te Vesne Vrbečić, Lidije Grubić Radaković, mr. sc. Branka Brkića i Žarka Dundovića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje višeg sudskog savjetnika Ivana Protkovića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. Stevana Perića, zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika podnesenim protiv presude Županijskog suda u Vukovaru od 24. prosinca 2007. godine br. K-48/06, u sjednici održanoj 5. studenog 2008. godine, u prisutnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Drage Marinčeca, te branitelja optuženika, Tomislava Filakovića, odvjetnika iz Osijeka,

presudio je:

I. Djelomično se prihvaća žalba opt. Stevana Perića, preinačuje se u odluci o kazni presuda suda prvog stupnja, pa se opt. Stevan Perić za kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH, za koje je tom presudom proglašen krivim, na temelju čl. 120. st. 1. uz primjenu čl. 38. toč. 2. i čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZRH osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od tri (3) godine i šest (6) mjeseci, u koju mu se na temelju čl. 45. st. 1. OKZRH uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 28. srpnja 2005. godine, pa nadalje.

II. Odbija se kao neosnovana žalba državnog odvjetnika, te u ostalom dijelu žalba opt. Stevana Perića i u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje se presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Županijski sud u Vukovaru, presudom od 24. prosinca 2007. godine br. K-48/06 proglasio je krivim opt. Stevana Perića zbog kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH i na temelju istog zakonskog propisa, uz primjenu čl. 4., 31., 37., 38. i 39. st. 1. toč. 1. OKZRH, osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od četiri (4) godine, u koju mu je na temelju čl. 45. OKZRH uračunao vrijeme provedeno u pritvoru od 28. srpnja 2005. godine, pa nadalje.

716

Na temelju čl. 132. st. 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" br. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02 i 115/06, u daljnjem tekstu: ZKP) oštećenici Cvita Mijatović i Anka Marinčić upućene su s imovinskopravnim zahtjevom na parnicu.

Na temelju čl. 122. st. 4. u svezi st. 1. ZKP-a, optuženik je oslobođen dužnosti naknade troškova kaznenog postupka i isti padaju na teret proračunskih sredstava.

Protiv te presude žali se državni odvjetnik zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog odluke o kazni i predlaže da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje ili preinači u odluci o kazni i optuženiku izrekne kazna zatvora u primjereno dužem trajanju.

Optuženik se žali po branitelju Tomislavu Filakoviću, odvjetniku iz Osijeka, zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede kaznenog zakona, te predlaže da se pobijana presuda preinači i optuženika oslobodi od optužbe ili ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Traži obavijest o sjednici vijeća.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske, u pismenom podnesku od 4. lipnja 2008. godine, br. KŽ-DO-987/08, predložio je da se žalba državnog odvjetnika prihvati, a žalba optuženika odbije kao neosnovana.

Sjednica vijeća održana je u prisutnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Drage Marinceca, te branitelja optuženika, Tomislava Filakovića odvjetnika iz Osijeka, a u odsutnosti optuženika koji se nalazi u pritvoru i ima branitelja, a vijeće i predsjednik vijeća nisu smatrali da bi njegova nazočnost bila svrhovita.

Žalba optuženika je djelomično osnovana, dok žalba državnog odvjetnika nije osnovana.

Optuženik se žali zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka navodeći da je sud prvog stupnja izmijenio objektivni identitet optužnice što bi ukazivalo na postupovnu povredu iz čl. 367. st. 1. toč. 9. ZKP-a, jer bi tada optužba u pravilu bila prekoračena. Naime, žalba ne ukazuje da predmet optužbe ne bi bio riješen (čl. 367. st. 1. toč. 7. ZKP-a) kada također može doći do povrede tog identiteta, ali tada i objektivnog i subjektivnog, na što se u podnesenoj žalbi ne ukazuje.

U navedenom optužnik nije u pravu budući sud prvog stupnja, mijenjajući činjenični opis na temelju utvrđenog činjeničnog stanja na glavnoj raspravi i to u korist optuženika, reducirajući ga, ali ostajući u okvirima istog događaja, nije prekoračio optužbu, jer je na takvu izmjenu bio ovlašten.

Nije u pravu optuženik niti kada ističe postupovnu povredu iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP-a navodeći da pobijana presuda nema razloga o odlučim činjenicama, a navedeni razlozi da su nerazumljivi, nejasni i djelom proturječni. Na taj način žalitelj djelomično parafrazira

717

zakonski tekst navedene odredbe, dok iz žalbenih navoda proizlazi da se ne slaže sa zaključcima suda prvog stupnja, čime u stvari osporava pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja.

Stoga nije osnovana žalba optuženika zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, a ispitujući pobijanu presudu u tom dijelu, na temelju čl. 379. st. 1. toč. 1. ZKP-a, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, nije utvrdio da bi bila ostvarena koja od postupovnih povreda na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

Zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja žali se državni odvjetnik smatrajući da je intervencijom prvostupanjskog suda u činjenični opis, na način da je iz istog ispuštena preambula, činjenično stanje pogrešno utvrđeno, jer da se sada ne zna što je optuženik učinio zajedno sa ostalim optuženicima, a koje inkriminacije je učinio sam. Također tvrdi da iz dispozitiva presude nisu vidljive posljedice radnji koje je optuženik prouzročio s drugima, a koje je sam.

Protivno žalbenim navodima državnog odvjetnika, sud prvog stupnja je na temelju provedenih dokaza, koje je pravilno ocijenio utvrdio cjelokupnu djelatnost optuženika za koju ga je proglasio krivim.

Segment kriminalne djelatnosti za koju je optužen, a odnosi se na ratni zločin ubojstva hrvatskih civila Milana Jelenića i Marina Mitrovića počinjen zajedno s drugim počiniteljima, opravdano je izostavljen iz činjeničnog opisa, budući iz provedenih dokaza ne proizlazi da bi optuženik postupao kao supočinitelj.

Naime, iz iskaza saslušanih svjedoka nije utvrđeno, kako to pravilno zaključuje sud prvog stupnja, da bi optuženik sudjelovao u više radnji izvršenja s drugim optuženicima, a u ostvarenju zajedničkog cilja da hrvatske obitelji napuste svoje kuće i imanja i izbjegnu iz mjesta Berak na slobodni teritorij Republike Hrvatske.

Utvrđene su pojedinačne radnje koje je počinio prilikom obavljanja stražarske dužnosti i za koje je proglašen krivim, međutim, nije utvrđeno da bi te radnje dovele do posljedica koje se optužnicom stavljaju na teret svim optuženicima.

Niti sam državni odvjetnik ne ukazuje na dokaze iz kojih bi navedene tvrdnje proizlazile, već samo tvrdi da je optuženik odgovoran i za stradanje osoba koje su odvedene i smrtno stradale.

Budući je i preambula dio činjeničnog opisa i sadrži inkriminacije, mora biti dokazana pa time i činjenje svakog od optuženika, što ovdje nije slučaj, pa je prvostupanjski sud opravdano izmijenio činjenični opis, za što je dao jasne i konkretne razloge koji nisu s uspjehom osporeni žalbenim navodima.

Iz istog žalbenog osnova žali se i optuženik, iako u uvodu žalbe navodi da se žali zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja međutim, kako ne predlaže nove dokaze niti navodi koje odlučne činjenice ne bi bile utvrđene, za zaključiti je da se žali samo zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, osporavajući zaključke prvostupanjskog suda.

114

Već obrazlažući žalbeni osnov bitne povrede odredaba kaznenog postupka optuženik je isticao da je prvostupanjski sud raspolagao suprotstavljenim činjenicama, koje je tumačio na štetu optuženika, kada je zaključio da je bio pripadnik TO Berak, u razdoblju obuhvaćenom optužnicom, te čuvar u logoru osnovanom u selu Berak, u kojem su bili zatočeni uglavnom stanovnici hrvatske nacionalnosti, unatoč činjenici da je izbjegao u selo Šuljkovac u Republici Srbiji, u 5. ili 6. mjesecu 1991. godine, koju činjenicu također prvostupanjski sud prihvaća kao utvrđenu.

Optuženik ustrajava na obrani da je u inkriminirano vrijeme bio u dobi od 16 godina, u izbjeglištvu, nije bio dobrovoljac i nije bio cijelo vrijeme u Berku, pa prema tome nije mogao biti stražar u logoru.

U odnosu na konkretne inkriminacije navodi da se pobijana presuda temelji na selektivnom pristupu prvostupanjskog suda, uglavnom, nevjerodostojnim iskazima svjedoka - oštećenika, što po stavu žalbe nije dovoljno za donošenje odluke o krivnji optuženika.

Protivno žalbenim navodima, sud prvog stupnja je na pravilan i zakonit način utvrdio sva objektivna i subjektivna obilježja kaznenog djela za koja je optuženika proglasio krivim.

Prije svega, u tijeku dokaznog postupka je saslušano 65 svjedoka, pa je neprihvatljiva optuženikova tvrdnja da to nije dovoljno za utvrđenje situacije u logoru u mjestu Berak u inkriminirano vrijeme.

Na temelju iskaza saslušanih svjedoka (njih 14 je potvrdilo da je optuženik bio stražar u logoru), zapisnika i spiskova u koje je izvršen uvid, utvrđeno je da je optuženik bio pripadnik TO Berak od 20. svibnja 1991. do 15. prosinca 1991., zadužen puškom i u odori. Navedeno utvrđenje nije u suprotnosti s činjenicom da je bio u izbjeglištvu u Republici Srbiji, budući je kroz to vrijeme dolazio u Berak, što optuženik niti ne poriče. Stoga opravdano nije prihvaćena obrana u tom dijelu, kao niti iskazi svjedoka Krstića, Stanojevića i Vučetića koji su optuženiku nastojali pružiti alibi.

Navodi optuženika da je dolazio u Berak, u korelaciji s iskazima ostalih saslušanih svjedoka, čiji iskazi su prihvaćeni kao istiniti, opravdavaju zaključak prvostupanjskog suda da je optuženik više vremena provodio u Berku, posebno u vrijeme koje mu se inkriminira.

Slijedom toga, opravdano prvostupanjski sud prihvaća i iskaze svjedoka, zatočenih u logoru, da je optuženik bio stražar i čuvar u logoru.

Kako je nesporno da je logor bio organiziran u kućama mještanina, u samom Berku, te da je optuženik u to vrijeme bio u dobi od 16 godina, nepunih 17 godina, da mu je i otac bio stražar u logoru, a i stariji brat se spominjao kao osoba koja je odvodila zatvorenike, moguće je da je optuženik imao privilegiju i dio vremena izbivao iz Berka, bio u izbjeglištvu u Srbiji, gdje mu je bio dio obitelji, ali to još ne znači da nije bio stražar i da nije počinitelj djela o čemu su svjedočili saslušani svjedoci.

Svjedoci su potvrdili da je optuženik postrojavao zatvorenike, pucao i prijetio da će ih ubiti, tukao Marina Mitrovića, Maru Krajić, Maricu Mitrović, uzeo novac od Tadije Mrkonjića što je sve prvostupanjski sud opravdano prihvatio.

769

Neosnovano se žalbom optuženika nastoje osporiti iskazi svjedoka koji su govorili o svakoj pojedinoj inkriminaciji, tvrdnjom da su svjedoci instruirani od strane djelatnika policije. Uz sve ranije navedene nesporne činjenice i stradanje mještana Berka, koje ne osporava niti sam optuženik, teško je za prihvatiti da bi oštećenike trebalo nagovarati i instruirati na koji način će govoriti o svojim stradanjima. Osim toga, nisu samo oštećenici ti koji su govorili o konkretnim inkriminacijama, već i ostali svjedoci.

Tako npr., svjedok Franjo Burger je iskazao da mu je Marin Mitrović ispričao da je dobio batina od optuženika, svjedok Malčika (Maca) Rušnov opisuje da joj je Mara Krajičić pričala i opisala kako su je tukli optuženik i njegov otac, a motiv je bio da je nisu podnosili od ranije. O pucanju i postrojavanju pri niskim temperaturama, oskudno odjevenih zatvorenika, svjedočili su i Anđa Rušnov, Marija Penavić, Petar Penavić i Marija Tarač.

Prema tome, osim samih oštećenika svjedočili su i drugi svjedoci, pa je sud prvog stupnja opravdanog te iskaze prihvatio kao istinite, neovisno o tome što nisu bili detaljni kako se tvrdi u žalbi optuženika.

Kada se svjedoči o nečemu što se događalo tijekom 1991. godine, za vrijeme ratnog stanja, o nečemu što nije bio izolirani eksces, teško je očekivati da će se svjedok sjetiti kojim sredstvom je udaren, u koji dio tijela, u kojem trenutku, a još manje je za očekivati da će o tome posjedovati medicinsku dokumentaciju. Sve se događalo u okupiranom Berku, za vrijeme ratnog stanja i u tom svjetlu treba i cijeniti iskaze svjedoka, što je prvostupanjski sud ispravno i učinio, dajući u pobijanoj presudi vrlo iscrpnu analizu i ocjenu iskaza saslušanih svjedoka.

Takvi zaključci prvostupanjskog suda nisu s uspjehom osporeni žalbenim navodima, pa stoga nisu osnovane žalbe zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Povredu kaznenog zakona optuženik ne obrazlaže, a ispitivanjem pobijane presude na temelju čl. 379. st. 1. toč. 2. ZKP-a, ovaj sud, kao sud drugog stupnja, nije utvrdio da bi na štetu optuženika bio povrijeđen kazneni zakon.

Zbog odluke o kazni žali se državni odvjetnik navodeći da je izrečena kazna preblaga i da kaznu nije trebalo ublažavati ispod zakonom propisanog minimuma kazne zatvora za odnosno kazneno djelo. Smatra da je prvostupanjski sud propustio cijeniti kao otegotno posebnu bezobzirnost i drskost u postupanju prema zatvorenicima, a poglavito da je u Berku smrtno stradalo oko 50-tak ljudi i da su gotovo sve obitelji hrvatske nacionalnosti protjerane na slobodni dio Republike Hrvatske, te da nije pokazao spremnost da se na bilo koji način ispriča za ono što je učinio i nije pokazao ni najmanji vid kajanja za počinjeno.

Ispitujući pobijanu presudu po žalbi državnog odvjetnika i u smislu čl. 382. ZKP-a povodom žalbe optuženika, ovaj sud, kao sud drugog stupnja, prihvaća sve utvrđene okolnosti o kojima ovisi odabir vrste i visine kazne, pri čemu su kao olakotne okolnosti na strani optuženika utvrđene, da u vrijeme počinjenja djela nije imao niti 17 godina, odnosno njegova mladost, nezrelost i nepromišljenost, da je u određenim prilikama bio dobar prema zatočenicima, pobude iz kojeg je djelo počinjeno kao i osobne prilike optuženika, budući je nesporno utvrđeno da je otac optuženika bio stražar, a i stariji brat Mišo je spominjan kao osoba koja je odvodila zatvorenike. Cijenjena je i okolnost da ranije nije osuđivan.

Prvostupanjski sud nije našao otegotnih okolnosti na strani optuženika, a kao takve nisu prihvatljive ni one koje se navode u žalbi državnog odvjetnika. Optuženiku se ne može na teret stavljati smrtno stradavanje oko 50-tak mještana Berka, te protjerivanje obitelji hrvatske nacionalnosti na slobodni teritorij Republike Hrvatske, a postupanje prema zatvorenicima, kako je ono utvrđeno u provedenom postupku, je bitno obilježje djela i ne može se po drugi puta valorizirati kod odmjere kazne.

Međutim, upravo utvrđene olakotne okolnosti da je optuženik u vrijeme počinjenja djela imao nešto više od 16 godina, njegova nezrelost, nepromišljenost, loš uzor u ocu i starijem bratu što ga je očigledno i formiralo kao osobu, pa je stoga izostalo i kajanje za počinjeno, iako je prema zatvorenicima pokazivao i svoju bolju stranu, "bio je dobar" kako su iskazivali neki svjedoci, opravdavaju blaže kažnjavanje, pa je izrečena kazna korigirana na niže, kao u izreci ove presude. Ta mladost, uz ostale olakotne okolnosti, protivno žalbenim navodima državnog odvjetnika, opravdava primjenu zakonskih odredbi o ublažavanju kazne.

S obzirom na navedeno, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, smatra da će se i ovako relativno blagom kaznom za jedno od najtežih kaznenih djela, ostvariti svrha kažnjavanja predviđena zakonom.

Iz svih navedenih razloga, na temelju čl. 390. st. 1. i čl. 387. ZKP-a odlučeno je kao u izreci.

U Zagrebu, 5. studenoga 2008. godine

Zapisničar:
Ivan Protković, v. r.

Predsjednik vijeća:
Dražen Tripalo, v. r.

Suglasnost ovog prijepisa s izvornikom ovjerava
Voditelj Pisarnice za prijem i otpremu:

